

ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Перебудова системи освіти з переходом на новий зміст, структуру й терміни навчання вимагає змін в організації та у сутності педагогічного процесу. Ці зміни зумовлюють також необхідність перегляду деяких підходів до планування діяльності дошкільного навчального закладу.

В ході планування педагогічного процесу важливо врахувати основні пріоритети подальшого розвитку та оптимізації дошкільної освіти:

- впровадження особистісно-орієнтованої моделі виховання;
- гуманізація освітньо - виховного процесу;
- орієнтація на активне проходження дитиною кожного вікового періоду дошкільного дитинства;
- впровадження інноваційних освітніх технологій;
- інтегрований підхід до організації та змісту освіти;
- забезпечення наступності між дошкільною і початковою ланками безперервної освіти;
- взаємодія суспільного і родинного виховання.

В основу планування освітнього процесу покладені такі принципи:

науковості, актуальності, свободи вибору, цілісності та логічності, перспективності, наступності, систематичності, повторності, концентричності та достатності змісту, реальності заходів.

Досвід і практика підтверджують, що планування має бути перспективне і поточне. Адже саме від уміння чітко спланувати день, передбачити найголовніше у вихованні та навчанні малюків залежить успішна діяльність вихователя.

Що таке перспективне планування? Перспективне планування визначає певні завдання і зміст роботи, методи і прийоми навчально-виховного процесу на тривалий відрізок часу: навчальний рік, півріччя, квартал, місяць. Основою планування є та програма виховання дітей у дитячому садку, яка затверджена на першій педагогічній раді і ставить перед педагогами конкретні завдання щодо формування особистості дошкільника.

Що таке поточне (календарне) планування? Поточне (календарне) планування охоплює найближчий відрізок часу — від 1-2 днів до 1-2 тижнів, місяць, квартал. До поточного планування відносяться календарні плани освітньо-виховної роботи педагогічних працівників.

Перспективне і поточне планування розглядають як єдиний, нерозривний процес, складові якого взаємопов'язані за змістом. Перспективне планування служить основою поточного.

Форма складання перспективних і календарних планів може бути довільною: графічною чи текстовою.

Види і форми планування освітньо-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі визначає і затверджує педагогічна рада на початку навчального року

Яким має бути планування освітньо-виховної роботи з дітьми в умовах сучасного дошкільного навчального закладу? Н. Бабій у статті «Планування

вихователем навчально-виховної роботи з дітьми» виділяє вихідні позиції сучасного планування.

Основою планування є та програма виховання дітей в дитячому садку, яка прийнята для керівництва і ставить перед педагогами конкретні завдання щодо формування особистості дошкільника.

План має будуватися на основі дидактичних принципів: взаємозв'язку всіх розділів виховної роботи, систематичності, послідовності, доступності, повторюваності матеріалу, диференційованого та індивідуального підходів до дітей.

При складанні плану враховуються конкретні педагогічні умови (віковий склад групи, рівень розвитку дітей, оволодіння знаннями, навичками, уміннями, умови дит-садка, напрями роботи колективу та інше).

План має бути календаризованим, тобто чітко передавати зміст роботи з малюками впродовж дня. У ньому вказано, в яких видах діяльності, на яких заняттях, в які моменти життя буде здійснюватись та чи інша виховна робота.

Форма планування може бути різною (для педагога - початківця, стажиста, спеціаліста вищої кваліфікаційної категорії). Її затверджує педагогічна рада дошкільного закладу, заносить її протокол (із вказівкою прізвища педагога і форми планування — поширеної чи спрощеної). Проте не припустиме пропущення окремих видів занять та діяльності дітей, пішохідні переходи, сюжетно-рольові ігри, конструктивно-будівельні, театралізовані ігри, самостійна художня діяльність, художня праця тощо.

В сьогоденнішніх умовах педагоги дошкільних навчальних закладів планують освітньо - виховний процес з дітьми відповідно до інструктивно-методичного листів Міністерства освіти і науки України № 1/9-434 від 01.10.2002 року «Про планування освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі» та № 1/9-306 від 06.06.2005 року «Організація та зміст навчально - виховного процесу в дошкільних навчальних закладах». Згідно цих документів у навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу використовуються такі основні форми організації дітей: спеціально організована навчальна діяльність (заняття), ігри,- самостійна діяльність дітей (художня, рухова, мовленнєва, ігрова, трудова, дослідницька тощо), індивідуальна робота, спостереження, екскурсії, походи, свята та розваги, гуртки тощо. Вони можуть бути організовані фронтально, підгрупами, індивідуально, залежно від віку дітей, педагогічної мети, матеріально-технічного забезпечення закладу, професійної майстерності педагога.

Основною формою організованої навчальної діяльності дітей дошкільного віку залишаються заняття з різних розділів програми (тематичні, комплексні, комбіновані, інтегровані, домінантні тощо).

Змінилася кількість і тривалість спеціально організованих групових занять з дітьми. Тривалість спеціально організованої навчальної діяльності (заняття) для дітей раннього віку — до 10 хвилин, молодшого дошкільного віку — від 15 до 25 хвилин (5-6 занять на тиждень), для дітей старшого дошкільного віку — від 25 до 35 хвилин (7-8 групових занять на тиждень).

Під час складання розкладу занять необхідно враховувати їхнє домінуюче навантаження на дитину (психічне, фізичне, емоційне). Важливо передбачати

раціональне чергування на кожному занятті видів діяльності (розумова, рухова, практично - прикладна). Треба потурбуватись про доцільність використання місць для проведення занять (зокрема, спортивної та музичної зали, студійних кімнат, ігрового, спортивного майданчика, квітника тощо).

Організовану навчальну діяльність дітей у формі занять планують переважно у першій половині дня. В окремих випадках допускають проведення деяких занять у другій половині дня. Це може стосуватися занять з фізичної культури, образотворчої діяльності в групах дітей старшого дошкільного віку. Елементи навчальної діяльності включають також до інших форм повсякденної роботи з дітьми (ігри, самостійна діяльність, індивідуальна робота, спостереження, чергування тощо). Оскільки серед видів планування названо варіанти «за режимом першої та другої половини дня», за видами «дитячої діяльності» і подано рекомендації щодо цього, то доцільно використовувати тематичне планування навчально-виховного процесу, оскільки воно передбачає структурування змісту навчально - виховного процесу навколо основних понять, котрі формуються у дітей. Для педагогів актуально оволодіти тематичним плануванням, оскільки триває процес упровадження особистісно - орієнтованої моделі навчального процесу, а тематичний підхід забезпечить цілісне уявлення дитини про картину світу в усіх його взаємозв'язках і суперечностях.

Організація різних видів діяльності навколо основних ідей одночасно сприяє усвідомленню і розвитку мислення дітей, може забезпечувати можливість навчатися на практиці та набувати безпосереднього і багаторазового досвіду спілкування зі світом. Діти можуть усвідомлювати і відтворювати досвід шляхом обговорення, ліплення, аплікації, малюнків, різних вимірювань, музики, танців, театральних вистав. Тематичне планування може бути як в текстовій формі, так і у формі таблиці-сітки чи графічної павутинки (див. додатки). План роботи вихователів на кожний день може складатися за режимом першої та другої половини дня; за видами дитячої діяльності; за іншими самостійно розробленими педагогами підходами.

Режим першої і другої половини дня:

- ранок — ігри; бесіди; спостереження; праця; індивідуальна робота з дітьми та батьками, самостійна рухова діяльність дітей;
- заняття — тема, мета, матеріал, хід чи план заняття;
- перша прогулянка — ігри, праця, спостереження, спортивні ігри та вправи, індивідуальна робота з різних розділів програми, екскурсії, прогулянки-походи за межі дитсадка, самостійна рухова діяльність дітей.

Друга половина дня:

- праця, самостійна художня діяльність — різні види праці (ручна, господарсько-побутова, в природі) в різних формах; самостійна художня діяльність дітей (образотворча, художньо-оформлювальна, мовленнєва, музична, театралізована); розваги, ігри — різні види театрів (ляльковий, тіньовий, театр іграшок та ін.); ігри-драматизації, інсценівки; кон-церти; фізкультурні, музичні, літературні дозвілля;
- друга прогулянка — ігри; спостереження; праця;

- індивідуальна робота з дітьми та батьками; самостійна рухова діяльність дітей.

Види дитячої діяльності:

- ігрова — різні види ігор: сюжетно-рольові, будівельно - конструктивні, ігри-драматизації, дидактичні, розвивальні тощо;
- навчальна — заняття з різних розділів програми (тема, мета, матеріал, хід чи план заняття);
- трудова — різні види і форми праці;
- комунікативна — індивідуальні, підгрупові, колективні бесіди з дітьми на особистісні, морально-етичні теми, організація й розігрування ситуацій міжособистісного спілкування тощо;
- пізнавальна, — спостереження, цільові прогулянки, екскурсії, дитяче експериментування, досліди, читання художньої літератури тощо;
- рухова — рухливі ігри, елементи спортивних ігор та вправ, фізкультурні свята і розваги, прогулянки - походи за межі дитячого садка, дитячий туризм, самостійна рухова діяльність тощо;
- індивідуальна робота з дітьми та батьками — індивідуальна робота з дітьми з різних розділів програми (заняття, ігри, вправи, бесіди, розмови тощо), індивідуальні бесіди, розмови, консультації для батьків.

За іншими, самостійно розробленими педагогами підходами, які забезпечують виконання завдань з різних розділів програми (тематичне планування, спільні творчі проекти вихователів та дітей — проектування діяльності на день, тиждень, певний цикл).

Необхідно пам'ятати, що обов'язковою у процесі планування освітньої роботи з дітьми є участь обох вихователів вікової групи.

Поради для планування роботи з дітьми

1. Організовуючи ігри та дитячу працю, зазначте вид, назву (тему), мету, матеріал, обладнання, інвентар.

2. Організовуючи спостереження, цільові прогулянки, екскурсії, зазначте об'єкт, мету, матеріал, основні запитання до дітей.

3. Організовуючи прогулянки-походи за межі дитячого садка, зазначте кінцевий результат, спосіб пересування, мету, тривалість в часі, інвентар, зробіть план-схему.

При складанні календарних планів старайтесь використовувати чіткі та конкретні формулювання, які допоможуть зробити план дієвим і змістовним. Перспективні та календарні плани освітньо - виховної роботи з дітьми систематично переглядають і затверджують завідувачі та вихователі-методисти дошкільних навчальних закладів.

Вихователь-методист дошкільного закладу також повинен мати свій річний план, який складається згідно річного плану установи.